

Godkännande av planerna för S:t Marie kyrka

Gemensamma kyrkorådet 20.03.2025 § 88

Föredragande Fastighetsdirektör Kalle Luoma

Föredragning Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighets gemensamma kyrkoråd har för sin del godkänt reparationsplanerna för S:t Marie kyrka vid sitt möte 7.11.2024. Gemensamma kyrkofullmäktige har godkänt planerna 11.12.2024 och skickat planerna till Kyrkostyrelsen för tillstånd. I beslutet och planerna har dock funnits fel och behov av preciseringar, på grund av vilka Kyrkostyrelsen vid sitt sammanträde 30.1.2025 har beslutat remittera tillståndet angående reparationen av S:t Marie kyrka för att beredas och beslutas på nytt.

På grund härav har Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet gjort ändringar enligt de kommentarer som erhållits om planerna och preciseringar. De uppdaterade planerna har godkänts i byggnadskommittén för S:t Marie kyrkas reparationsarbeten 6.3.2025. Ändringarna och de uppdaterade planerna godkänns på nytt i gemensamma kyrkorådet och kyrkofullmäktige. Kyrkofullmäktige ansöker enligt 3 kap. 21 § av kyrkostyrelsen om en väsentlig ändring av den skyddade kyrkliga byggnaden.

I planerna görs följande ändringar, vilka är obetydliga:

- i planerna framläggs tydligt, att de gamla framsidorna utnyttjas och flyttas och att en framsida tillfogas framför predikstolen
- det område baktill i kyrkan som ska möbleras med lösa stolar och bord genomförs jämnt och golvet sluttar först därefter med ett avsnitt, där bänkarna bevaras
- lagringen av de lösa stolarna i vapenrummet har framförts i planerna
- missionsljusstaken placeras bort från att vara under läktaren (platsen preciseras senare)

En plan, där de utförda ändringarna är markerade, finns i bilaga.

Det nya förslaget är således:

S:t Marie kyrka, som är byggd på nordöstra sidan om biskopssätet i Korois, hör till den koncentration av de medeltida stenkyrkorna vid Vähäjoki och nedre loppet av Aura å. Stenkyrkan för församlingen, som bildades i början av 1200 -talet, är ett historiskt landsmärke för det andliga och administrativa centrum, som var beläget i närheten av biskopssätet i Korois och senare stiftets centrum Åbo domkyrka.

Enligt nutida forskning blev S:t Marie kyrka färdig och tidfästes till 1400-talet. Kyrkans nutida skepnad härstammar från den stora grundliga saneringen i början av 1980-talet, varvid utöver restaureringsarbetena av interiören reparerades konstruktioner och förbättrades utrymmenas funktion och de förnyades med de på

1930-talet installerade tekniska systemen. Den mest betydande förändringen var att lyfta fram de medeltida elementen och i motsvarande mån avlägsna det nygotiska skiktet.

Byggnaden har haft problem med inomhusluften i slutet av 2010 talet och i byggnaden har utförts reparationer genom att avleda bl.a. takvattnen i riktning bort från byggnaden. Genom de utförda reparationerna har dock inte uppnåtts önskat slutresultat, eftersom det avgörande ska vara att få hindrat att luft tränger ut från byggnadens bottenbjälklag, vilket kräver att hela bottenbjälklaget förnyas. Golvkonstruktionerna har genomförts vid tidigare reparations- och ändringsarbeten på den betongplatta, som är gjuten år 1909. Ett kapillärhinder har saknats hos konstruktionen, vilket för sin del har bidragit till att en fuktskada har uppstått.

Olika alternativ för att reparera golvkonstruktionen har utretts och nu i de sista planerna föreslås det att trägolvsområdets konstruktioner i kyrkosalen förnyas i sin helhet. Man föreslår att den gamla golvkonstruktionen rivs i sin helhet och att marksubstansen under den grävs bort på så sätt att de konstruktionslager, som krävs av kapillärhindret kan utföras. Den nya golvkonstruktionen ska genomföras som en betongkonstruktion, med en bärande betongplatta samt en ytplatta i betong. Ovanpå denna ska den nya golvkonstruktionen utföras samt på en del av golvsområdena en ny tegelgolvplatta. På den nya andelen av av det tegelbelagda området av golvet läggs i ytplattan av betong en vattenburen golvvärmerörledning. På golvplattans område genomförs på motsvarande sätt uppvärmning enligt tidigare sätt för genomförandet under kyrkbänkarna i kyrkosalen med nya element. Brädgolvsbeläggningen och det utvidgade tegelgolvet kan genomföras med de nutida ytmaterialen både till färgen samt dimensionerna.

Eftersom förnyandet av hela golvkonstruktionen utgör i sig en tung reparationsåtgärd, lönar det sig att i samband med att golvet förnyas utföra andra åtgärder, som hänför sig till att förbättra tillträdet utan hinder och användbarheten. I samband med förnyandet av golvkonstruktionerna ska man förbättra kyrkosalen att vara hinderfri genom att göra vindfångets område med ett golv som är svagt sluttande samt hela kyrkosalens golv mycket svagt sluttande. Baktill i kyrkan genomförs det nya golvet jämnt oden resterande delen av kyrkosalens golv mycket svagt sluttande (7 mm per meter). Det sluttande golvet gör det även möjligt att avlägsna nivåskillnaden mellan altarområdet samt kyrkosalens golv. I samband med att golvkonstruktionerna förnyas ska induktionsöglorna utföras i kyrkosalens golvkonstruktion.

Altarområdets samt ingångens område kunde göras bättre fungerande och dess mångsidigare användning ska förbättras genom att tre eller fyra bänkrader avlägsnas framför altaret samt fyra bänkrader på bägge sidorna om mittskeppet på området vid den sida som är under läktaren. De gamla framsidorna bevaras och flyttas framför predikstolen och framför den bänkraden som blir den

första. Det föreslås att de bänkar som avlägsnas på dessa områden, ska ersättas med lösa stolar. De bänkar som avlägsnas förvaras i kyrkliga samfällighetens förråd, där de kan återföras om det behövs. Det är inte möjligt att använda bänkarna som sidobänkar, eftersom sidogångarnas bredd för att avlägsna sig skulle bli smal. Altarområdet, som ska utrustas med lösa stolar, genomförs som ett jämnt golvområde med en yta av tegelplattor. På området är det möjligt att ordna olika slag av samlingar och samtalskretsar och på området skulle det finnas utrymme för körer. De lösa stolarna upplagras i vapenrummet, då de inte används. Olika funktionella alternativ för möbleringen i kyrkans främre och bakre del har framlagts i bilaga. Ifall antalet bänkrader som ska avlägsnas från främre delen minskas, försämras användbarheten för den främre delen avsevärt. De uppdaterade arkitektplanerna och en ritningsförteckning finns i bilaga.

De funktionella ändringarna koncentrerar sig till största delen på ingången till kyrkosalen samt till områdena närmast altaret. I närheten av ingången har planerats att öka köksinredningen samt wc-utrymmet. Ljudisoleringen för WC-utrymmet har beaktats. Vid samma ändring ändras även placeringen för den nuvarande städskrubben. Köksinredningen förses med en flyttbar väggkonstruktion, med vilken man kan få köksfunktionerna att försvinna, då den inte används.

Som tekniska reparationer skulle genomföras en förnyelse av kyrkans el-, värme- och ljudåtergivningssystem samt förbättringar av belysningen. Förbättringar behövs för kyrkans allmänna belysning samt dess reglerbarhet. I de nya planerna gör de lösa stolarna framför altaret det möjligt med en mångsidigt användning vid tillställningar av olika typ och på så sätt ska belysningen på området granskas. Vidare har man önskat förbättringar för belysningen av krucifixet och predikstolen.

Bygghuvudkommittén för den grundliga saneringen av S:t Marie kyrka har inbegärtningsutlåtanden av S:t Marie församlings församlingsråd, av kyrkliga samfällighetens handikappråd samt av Museiverket. Museiverket har deltagit i planeringsskedet aktivt och ett utlåtande erhöles 7.11.2024. Ett utlåtande av Åbo stad om tillgänglighet utan hinder har erhållits 12.11.2024. Bygglov för ändringsarbetena har erhållits 9.1.2025. De erhållna utlåtandena finns i bilaga.

Byggarbetena har konkurrensutsatts och som totalentreprenör har valts Consti Korjausrakentaminen Oy. Eftersom det är frågan om ett objekt med problem med inomhusluften, ska alla vägg- och takytor samt de målningar som finns i kyrkan rengöras genom åtgärd av konservator och konserveras, om det behövs. Även alla de tyger, tavlor och föremål som ska återbördas, ska rengöras och konserveras. Den byggnadshistoriska utredningen färdigställdes på hösten 2024.

Bedömning av barnkonsekvenser: Reparationen av S:t Marie kyrka har barnkonsekvenser som avses i kyrkoordningens 10 kap. 4 §.

Efter reparationsarbetena finns det en möjlighet att i kyrkan ordna mångsidigare program även för barn och ungdomar.

Förslag	Gemensamma kyrkorådet bekantar sig med reparationsplanerna för S:t Marie kyrka och beslutar för sin del godkänna de uppdaterade planerna och föreslår för gemensamma kyrkofullmäktige att det beslutar 1. att godkänna de uppdaterade reparationsplanerna för S:t Marie kyrka 2. att ansöka av kyrkostyrelsen enligt kyrkolagens 3 kap. 21 § om tillstånd att väsentligt ändra den skyddade kyrkliga byggnaden.
Beslut	Enligt förslag.

238/03.03.01.01/2024

Gemensamma kyrkofullmäktige 10.04.2025 § 24

Föredragande	Gemensamma kyrkorådet
--------------	-----------------------

Förslag	Gemensamma kyrkofullmäktige beslutar 1. att godkänna de uppdaterade planerna för S:t Marie kyrka 2. att ansöka av kyrkostyrelsen enligt kyrkolagens 3 kap. 21 § om tillstånd att väsentligt ändra den skyddade kyrkliga byggnaden.
---------	--

Beslut	Enligt förslag.
--------	-----------------